

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9538 af 10/05/2022 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2022-80-0802

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2022-80-0802

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2022-80-0802

Ikke kritik af Bolius for at bringe oplysninger fra troværdig kilde

Magasinet Bolius bragte i januar måned en gennemgang af syv forskellige former for isoleringsmateriale. En brancheforening klagede til Pressenævnet over omtalen af et af de syv gennemgåede materialer. Brancheforeningen klagede blandt andet over, at Bolius havde afvist at berigtige nogle tal, som efter brancheforeningens opfattelse ikke var korrekte. Bolius henviste til, at tallene stammede fra en troværdig kilde og afviste at berigtige tallene, før kilden eventuelt måtte gøre dette. Brancheforeningen var ikke selv omtalt eller afbildet i den påklagede artikel. Brancheforeningen repræsenterer efter det oplyste en række producenter af et af de omtalte former for isoleringsmateriale. På denne baggrund og henset til den samfundsmæssige interesse i den konkrete omtale fandt Pressenævnet grundlag for at behandle klagen i forhold til brancheforeningen. Pressenævnet fandt ikke anledning til at udtale kritik, da der var tale om oplysninger fra en troværdig kilde.

[Brancheforeningen] har klaget til Pressenævnet over artiklen ”*Guide: Kend din isolering*”, bragt den 11. januar 2022 i Magasinet Bolius, idet [Brancheforeningen] mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Brancheforeningen] har klaget over, at artiklen indeholder ukorrekt information, som Videncentret Bolius har afvist at berigtige.

1 Sagsfremstilling

Videncentret Bolius [herefter benævnt Bolius, *Pressenævnet*] bragte den 11. januar 2022 artiklen ”*GUIDE: Kend din isolering*”. Artiklen blev bragt på side 32 under emnet ”Tema: Isolering” og har følgende underrubrik:

”Der findes en lang liste af isoleringsmaterialer, som vi kan bruge for at holde varmen inde i vores boliger. Vi har udvalgt syv materialer og giver dig her overblik over de forskellige typer. ”

I artiklen er indsat en faktaboks, hvoraf følgende fremgår:

”*Sådan måles klimaaftrykket*

Klimaaftrykket er opgjort i CO₂e, da der bliver udledt flere typer af drivhusgasser: kuldioxid (CO₂), metan og lattergas. For at kunne opgøre klimapåvirkningen fra de

gasser i et tal bliver udledningen omregnet til CO₂e (CO₂ ækvivalenter).

Klimaaftrykket for materialer opgøres i enten CO₂e/kg eller CO₂e/m³. Da materialernes vægt er meget forskellig, men deres egenskaber i forhold til isolering næsten er ens, er klimaaftrykket opgjort pr. m³.

Klimaaftrykket er baseret på udregninger fra Ökobaudat og Materialepyramiden. Beregningerne er et gennemsnit af data for en række af det samme slags produkt og er baseret på produktionen af materialerne, men medregner ikke et eventuelt potentiale for genanvendelse. ”

Herefter er der indsat en faktaboks, hvoraf følgende blandt andet fremgår:

”Brug af dampspærre

En dampspærre etableres for at sikre, at der ikke opstår fugt og råd i konstruktionen. [...]

Artiklen fortsætter herefter med en gennemgang af de syv former for isoleringsmaterialer, der beskrives enkeltvist ud fra de samme emneoverskrifter. Over hvert enkelt afsnit med materiale gennemgang, er der indsat et billede af materialet.

Herefter er der indsat et billede af isolering af mineraluld. Af teksten fremgår det blandt andet:

”Mineraluld

Kendetegn

Mineraluld dækker over stenuld og glasuld, der bliver fremstillet af sten eller glas, som bliver smeltet under høj varme. [...]

Her kan det anvendes

Til alle former for isolering [...]

Fordele

Det er et alsidigt og gennemtestet produkt, som har været anvendt i mange år. Det har gode egenskaber i forhold til brand.

Ulemper

Det er ikke et særlig bæredygtigt produkt, da det udleder meget CO₂ at producere mineraluld.

Klimaaftryk

Mineraluld er ikke en fornybar ressource, og det er et af de mest klimabelastende isoleringsmaterialer, kun overgået af en række plastikbaserede produkter. Klimaaftrykket for mineraluld afhænger af den energikilde, der anvendes til produktionen, og nogle producenter har taget et skridt i en mere bæredygtig retning ved at gå væk fra olie eller kul. Stenuld kan dog i høj grad genanvendes uden en omfattende bearbejdning, når det ikke længere skal bruges som isolering.

Glasuld udleder 21,6 CO₂e pr. m³

Stenuld udleder 70,4 CO₂e pr. m³”

Herefter er der indsat et billede af isolering af ekspanderet polystyren. Af teksten fremgår det:

”Ekspanderet polystyren

Kendetegn

Ekspanderet polystyren (EPS) bliver lavet af plastik, der bliver skummet op til luftige kugler. Mange kender produktet fra flamingoplader, men når det bruges til isolering i bygninger, er formen lidt anderledes, da kuglerne bliver smeltet og trykt sammen til hårde, faste plader. De kan også fås som granulat.

Her kan det anvendes

Da det er et plastprodukt, vil det smelte ved brand. Derfor bliver det kun brugt i lukkede konstruktioner. Det bliver typisk brugt i terrændækket til at isolere under betonen i nybyggeri, eller hvis du for eksempel laver gulv i forbindelse med et nyt badeværelse. EPS-plader kan også bruges i nye hulmure, og i granulatform kan det blive blæst ind i hulmure som efterisolering.

Fordele

Det kan modstå et højt tryk, og derfor er det velegnet til terrændæk, hvis der skal et lag beton ovenpå. Der findes også forskellige produkter inden for kategorien ekspanderet polystyren, hvor nogle har en høj isoleringsværdi, selvom de kommer i en meget tynd tykkelse. Det kan være en fordel, hvis du har nogle forhold i bygningen, hvor der ikke er plads til så tykt et lag isolering. Disse produkter er dog typisk noget dyrere.

Ulemper

EPS er i udgangspunktet ikke modstandsdygtigt over for brand. Det er ikke et bæredygtigt materiale.

Klimaaftryk

Ekspanderet polystyren er et af de produkter udvalgt til denne guide, der har den højeste klimabelastning. Plastprodukter er baseret på råolie, og brugen af fossile brændstoffer er en af årsagerne til, at produktionen af EPS har en høj klimabelastning. Hvis det bliver brændt af, når det ikke længere skal bruges som isolering, vil det øge klimaaftrykket. Der er dog mulighed for at genanvende rengjort ekspanderet polystyren til nye plastprodukter, hvis isoleringen bliver sorteret og afleveret korrekt på genbrugspladsen.

Ekspanderet polystyren udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³”

Herefter er der indsat et billede af papirisolering. Af teksten fremgår det blandt andet:

Kendetegn

[...]

Her kan det anvendes

[...]

Fordele

[...]

Ulemper

[...]

Klimaaftryk

Papirisolering har et lavt klimaaftryk. Det bliver lavet af genbrugspapir, som ellers potentielt skal brændes. Da papiret kommer fra træer, der har optaget CO₂ under væksten, vil papirisoleringen lagre CO₂, så længe det bliver brugt som isolering og ikke afbrændes.

Papiruld udleder 6,2 kg CO₂e pr. m³”

Artiklen fortsætter herefter med en tilsvarende gennemgang af materialerne træfibre, leca, hør og hamp samt ålegræs.

Efter offentliggørelsen

[Brancheforeningen] har til Pressenævnet fremsendt den korrespondance, som brancheforeningen havde med Bolius efter offentliggørelsen af artiklen, hvoraf følgende blandt andet fremgår.

[Brancheforeningen] sendte den 11. januar 2022 følgende mail til Bolius:

”Emne: Kommentar til artiklen "GUIDE: Kend din isolering" - der har desværre sneget sig en række væsentlige fejl ind.

Kære [Journalist 1]. Jeg har med interesse læst artiklen; ”GUIDE: Kend din isolering”, hvori du bl.a. beskriver EPS (ekspanderet polystyren). Der er en række forhold, som jeg på vegne af [Brancheforeningen] – en del af Plastindustrien vil påpege og anmode om bliver korrigeret.

1. Du skriver, at Ekspanderet polystyren er et af de produkter udvalgt til den guide, der har den højeste klimabelastning. Dette baseret på tal fra Ökobaumat og Materialepyramiden, således beregner i EPS klimabelastning til, at EPS udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³.

Jeg har undersøgt data fra Ökobaumat [...] Her opgives co₂e pr. m³ som værende 16,22 kg. mens [Brancheforeningen]s egne EPD'er fra EPD-danmark tilsiger et CO₂ tal på under 14 kg. for hvid EPS og under 11 kg. for grå EPS. [...] Datasættet for artiklen er således ikke korrekt. Hvor EPS i artiklen fremstår som havende næsthøjest CO₂-udledning, så har den faktisk tredje lavest, herunder lavere end Hør og Hamp med 19,2 kg. CO₂ pr. m³. CO₂ udledningen nævnt i artiklen er ca. 5 gange højere end det som fremgår af Ökobaumat.

2. Du skriver, at ”Da materialernes vægt er meget forskellig, men deres egenskaber i forhold til isolering næsten er ens, er klimaaftrykket opgjort pr. m³. Klimaaftrykket er baseret på udregninger fra Ökobau-
mat og Materialepyramiden. ”

Det er ganske korrekt, at det ikke giver mening, at sammenligne isolering på baggrund af vægt. Men det er forkert at egenskaber i forhold til isolering er næsten ens. Derudover er trykstyrken for de forskellige isoleringsmaterialer markant forskellig. Sådanne sammenligninger bør altid ske på baggrund af en brugbar og relevant funktionel enhed. Derfor giver det ikke mening, at opgøre klimabelastning baseret på m³, her bør man som minimum tage højde for isoleringsevne. Materialepyramiden gør det da også muligt at opgøre klimabelastning for isoleringsmaterialer for samme U-værdi (U-værdi 15). Se vedhæftede billede. Ideelt set og mere korrekt burde der tillige korrigeres for trykstyrke, da det kan betyde, at der skal benyttes meget større mængder af eks. mineraluld i nogle konstruktioner end EPS. Således kan man ikke sammenligne facade, tag, terrændæk uden at tage højde for de forskellige materials trykstyrke. Det gør selvfølgelig artiklen langt mere kompleks, men som minimum bør der sammenlignes

for en m² ved samme U-værdi, og så skrive i artiklen, at der derudover bør korrigeres for trykstyrke afhængig af materialets anvendelse.

[...]

Jeg skal derfor bede om en korrektion af artiklen, hvori følgende berigtiges:

- Det er ikke et bæredygtigt materiale. Dette er som dokumenteret ovenfor ikke korrekt. Faktisk er det blandt de mest bæredygtige løsninger – og det traditionelle isoleringsmateriale, som har langt den laveste CO₂-påvirkning.
- Klimaafttryk. Ekspanderet polystyren er et af de produkter udvalgt til denne guide, der har den højeste klimabelastning. Det er ligeledes ikke korrekt, hverken ud fra en m³ eller en m² ved samme U-værdi betragtning.
- Ekspanderet polystyren udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³. Dette tal skal som minimum korrigeres til 16,22, jf. kilde, men artiklen bør sammenligne på en faktisk vis baseret på m² for samme U-værdi.

Dette ønskes naturligvis korrigeret i alle digitale versioner af artiklen, samt i et efterfølgende tryk af bladet.

Såfremt det er muligt ønskes ligeledes mulighed for at egen kommentar i bladet om sammenligning baseret på U-værdi frem for kg. eller m³, jf. ovenstående argumenter. Jeg skal blot vide, hvor lang indlægget må være. [...] Med Venlig Hilsen [Person 1]”

Bolius sendte den 14. januar 2022 følgende svar til [Brancheforeningen]:

”Kære [Person 1]. Det nævnte klimaafttryk i artiklen for EPS er baseret på tal fra Materialepyramiden. Her fremgår det, at EPS udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³. Ifølge Materialepyramiden er disse tal baseret på EPD-Danmark, hvor GWP-tallet på side 9 for (hvid) EPS er omregnet til kubikmeter samt en middelværdi for EPS med henholdsvis trykstyrke 150 og 250. [her er indsat et link tallene fra EPD-Danmark, *Pressenævnet*]

Vi har regnet efter, og tallet stemmer. Vi ser derfor ingen grund til at rette i artiklen. Du har helt ret i, at forskellige materialer har forskellige egenskaber fx i forhold til trykstyrke, hvilket er nævnt i artiklen. Du har også ret i, at man ikke kan sammenligne facade, tag, terrændæk osv. Klimaafttrykket er opgivet pr. m³, og for at finde klimaafttrykket til et konkret isoleringsprojekt, skal det omregnes ud fra forbruget af isolering. Formålet med artiklen er at give et overordnet overblik over de syv valgte isoleringsmaterialer, og den kan fx ikke erstatte individuel rådgivning, når vores læsere skal i gang med et konkret isoleringsprojekt. Mvh og god weekend, [Journalist 1]”

[Brancheforeningen] sendte den 14. januar 2022 følgende mail til Bolius:

”Kære [Journalist 1] og [Journalist 2]. Tak for mail.

Jeg har kontrolleret Materialepyramiden. GWP for EPS 80 er ikke i nærheden af 80,4 – og der er ikke andre kilder for deres data. Så jeg ved ikke hvor I har jeres data for 150 og 250 fra. Dem bedes I fremsende. Jeg har naturligvis kontaktet Materialepyramiden for at få afklaret, hvorledes de har regnet sig frem til 80,4, når deres eneste kilde giver et tal på ca. 13,5 kg. Derudover har jeg følgende spørgsmål og kommentarer:

[...]

Jeg skal på den baggrund fastholde behovet for en korrektion. Med venlig hilsen [Person 1]”

Den 17. januar 2022 sendte Bolius en mail til [Brancheforeningen], hvoraf følgende blandt andet fremgår:

”Kære [Person 1]. Tak for din mail. Vi bringer tallene fra Materialepyramiden og skal først og fremmest understrege, at det ikke er vores egne beregninger, men Materialepyramidens beregninger. Dog kan vi henvise til, at i oversigten fra EDP-Danmark er GWP opgjort for en plade på 38 mm, og GWP omregnet til kubikmeter samt ud fra en omregningsfaktor opgjort i skemaet på side 11 ligger til grund for det samlede klimaafttryk. Vi har fravalgt at lave en detaljeret, projektspecifik beregning, hvor forhold som U-værdi, trykstyrke og den samlede mængde isoleringsmateriale vil være relevant i et konkret eksempel. Formålet med artiklen er at give læserne et overordnet overblik, og vi har valgt at tage udgangspunkt i Materialepyramiden for at sikre en regelmæssighed i beregningerne og et sammenligningsgrundlag for de forskellige materialer. Vi ser ingen grund til at rette i artiklen. Hvis det viser sig, at Materialepyramiden har lavet en fejl, så retter vi selvfølgelig vores tal. Vi er tilmeldt Pressenævnet [...] Vi vil gerne invitere dig til et møde, hvis du fortsat ønsker at diskutere artiklen. Med venlig hilsen [Journalist 1]”

Den 19. januar 2022 sendte [Brancheforeningen] følgende mail til Bolius:

”Kære [Journalist 1]. [...] Jeg har udarbejdet notat, hvoraf det entydigt dokumenteres, at tallene fra Materialepyramiden er forkerte. Jeg retter naturligvis også henvendelse til dem. Jeg er med på, at der ikke tages højde for trykstyrke, hvilket vi også hele tiden har accepteret. Det er dog stærkt misvisende ikke at tage højde for isoleringsevnen. Det er da også muligt på Materialepyramiden, hvor man kan konvertere til 1 m² for samme U-værdi (0,15), se vedhæftede billede. Vi mener, derfor

1. Der som minimum bør ske revision af klimapåvirkningen for EPS fra 80,4 kg. m³ til 41,85-43,55 m³.
2. At alle isoleringsværdier bør tilpasses samme U-værdi, som anført på Materialepyramiden. I så fald vil Grå EPS 80 have en værdi på 8,72 kg.

[...]

Jeg har taget screendump fra Materialepyramiden, hvoraf det fremgår, at der skal anvendes 285 mm isolering med hamp for at opnå samme isoleringseffekt, som 202 mm EPS. Det betyder, at der skal benyttes over 40% mere hamp-isolering for at opnå samme effekt. Derfor er det ikke retvisende at sammenligne på m³. [...] Jeg skal beklage min andel af forvirringen. Det er dog fortsat klart, at EPS ikke tilhører kategorien af isoleringsmaterialer med højest klimapåvirkning (heller ikke målt pr. m³). Med Venlig Hilsen [Person 1] [...]

Den 21. januar 2022 sendte [Brancheforeningen] følgende mail:

”Kære [Journalist 1] og [Journalist 2]. I forlængelse af min snak med [Journalist 2], så fremsender jeg hermed udkast til klage over Boliusartikel, som ganske tydeligt er i strid med god presseskik. Argumentet om, at I ”kun læner jeg op ad Materialepyramiden” (jf. samtale med [Journalist 2]) stemmer dårligt overens med jeres eget skriftlige udsagn om, at I har regnet efter samt, at der er medtaget isoleringsmaterialer i jeres artikel, som ikke er omtalt i Materialepyramiden. Som oplyst til [Journalist 2], så har vi også sendt vores notat til Materialepyramiden, hvor [Person 2] bl.a. har svaret; ”Tak for din mail. Der er rigtigt nok en diskrepans mellem den EPD som henvises til og tallet i Pyramiden vedr. EPS. ” (mail fra i onsdags.) Såfremt I har regnet efter, har I således regnet forkert. Udsagnet om, at I selv har regnet ud

baseret på middelværdi stemmer således heller ikke overens med udsagnet om, at I alene læner jeg op ad Materialepyramiden. Jf. de presseetiske regler, så er det ikke god presseskik, at fastholde ukorrekt fakta medhenvielse til en kilde. Jeg gengiver nedenfor regler vedr. god presseskik for korrekte meddelelser, og som I kan se, så er artikel i strid med 5 ud af 7 af punkterne. [...]

Jeg sender dette udkast i håb om, at vi kan få løst dette hurtigst muligt, i overensstemmelse med punkt 7 ovenfor. Med venlig hilsen [Person 1]”

Den 26. januar 2022 svarede Bolius følgende til [Brancheforeningen]:

”Kære [Person 1]. Tak for din mail. Vi har ikke yderligere tilføjelser end tidligere forelagte forklaringer. Mvh [Journalist 1]”

Øvrige oplysninger

[Brancheforeningen] har til Pressenævnet herudover fremsendt den korrespondance, foreningen havde med CINARK – Center for Industriel Arkitektur, der står bag Materialepyramiden, hvor følgende blandt andet fremgår:

[Brancheforeningen] sendte den 19. januar 2022 følgende mail til CINARK – Center for Industriel Arkitektur:

”Kære [Person 2]. Jeg tillader mig, at følge op på vores tidligere korrespondance. Det fremgår fortsat af Materialepyramiden, at EPS har et klimaaftryk på 80,4 kg. CO₂ pr. m³ – dette har senest været benyttet som reference i en artikel hos Bolius. De 80,4 kg. stemmer dog ikke overens med den EPD, som I selv henviser til. Tallet er faktisk ca. det halve, jf. vedhæftede notat. I notat er tillige EPD links til [Brancheforeningen]s EPD’er. [...] Jeg håber, at du kan hjælpe med at få rettet fejlen, som jo er ret væsentlig. Med venlig hilsen [Person 1]”

CINARK – Center for Industriel Arkitektur sendte den 19. januar 2022 følgende mail til [Brancheforeningen]:

”Hej [Person 1]. Tak for din mail. Der er rigtigt nok en diskrepans mellem den EPD som henvises til og tallet i Pyramiden vedr. EPS. Vi er i gang med at finde den EPD som vi er gået ind med. Der må være sket en fejl i henvisningen. Alternativt ændrer vi tallene til den EPD, som der er henvist til. Arbejdet er i fuld gang og vi er meget optaget af der ikke må være fejl i Pyramiden. Dog modtager vi / finder vi mange EPD’er som er fejlbehæftede så der kan snige sig fejl ind både den vej (via forkert data) og ved menneskelige fejl selvfølgelig. Jeg kigger på EPD’erne du fremsender link på. [...] Med venlig hilsen [Person 2]”

[Brancheforeningen] har vedlagt det notat, som brancheforeningen har udarbejdet og sendt til CINARK – Center for Industriel Arkitektur og Bolius som dokumentation for beregningerne.

[Brancheforeningen]s klage er modtaget i Pressenævnet den 3. februar 2022.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Brancheforeningen]s synspunkter

God presseskik

Korrekt information og berigtigelse

[Brancheforeningen] har indledningsvist oplyst, at brancheforeningen repræsenterer producenter af isolering af ekspanderet polystyren (EPS), der også er kendt som flamingo i Danmark. Brancheforeningen har forgæves forsøgt at få bragt et genmæle i Bolius, ligesom klagen er sendt til Bolius forud for klagen til Pressenævnet.

[Brancheforeningen] har fremhævet fire uddrag (a-d) fra artiklens gennemgang af EPS-isolering og anført, at disse indeholder ukorrekt information.

- udsagn a – at EPS ikke er et bæredygtigt materiale

[Brancheforeningen] har anført, at nedenstående citat fra artiklen, der er omtalt under emneoverskriften ”ulemper”, i omtalen ikke er en korrekt oplysning.

”Det er ikke et bæredygtigt materiale”

Sætningen om, at EPS ikke er et bæredygtigt materiale er i artiklen præsenteret som en faktisk oplysning. Der er imidlertid ikke belæg i oplysningerne fra kilden for at fremføre påstanden om, at EPS ikke er et bæredygtigt materiale. I artiklen henvises der til Materialepyramiden og Ökobaudat, men udtalelsen om EPS fremgår ikke af disse kilder.

Det er således [Brancheforeningen]s opfattelse, at der er tale om en kommentar, der er forklædt som en faktisk oplysning. Hertil kommer, at de faktiske oplysninger, der ligger til grund for kommentaren, er ukorrekte og misvisende. Afvisningen fra Bolius’ side om at trække udsagnet tilbage eller berigtige dette er derfor en tilsidesættelse af de presseetiske regler.

- udsagn b – at EPS har den højeste klimabelastning

Af den efterfølgende sætning i artiklen fremgår det under emneoverskriften ”klimaaftryk”, at:

”Ekspanderet polystyren er et af de produkter udvalgt til denne guide, der har den højeste klimabelastning.”

[Brancheforeningen] har henvist til den efterfølgende korrespondance, som brancheforeningen havde med Bolius, hvor Bolius oplyste, at magasinet havde lænet sig op ad Materialepyramiden, som har beskrevet 12 isoleringsmaterialer, og at Bolius havde udvalgt og nogle af disse samt medtaget ålegræs- og leca-isolering, som ikke ses at fremgå af Materialepyramidens hjemmeside. Bolius må således have benyttet andre kilder end Materialepyramiden.

Af de 12 isoleringsmaterialer, der er angivet i Materialepyramiden, har fire et højere klimaaftryk end EPS, og Bolius' formulering om, at EPS er et af de produkter i guiden, der har den højeste klimabelastning, baserer sig således på et aktivt fravalg af 1/3 af isoleringsmaterialerne i Materialepyramiden, hvorfor udsagnet om, at EPS ikke er et bæredygtigt materiale også bør ses i dette lys.

- udsagn c – at EPS udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³

I artiklen angives følgende:

”Ekspanderet polystyren udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³”

Dette tal er ikke korrekt og beror på en fejl i kilden. [Brancheforeningen] har forgæves forsøgt at få Bolius til at korrigere artiklens påstand om, at EPS udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³. [Brancheforeningen] har fremsendt et notat til Bolius, der dokumenterer, at klimaaftrykket jf. Materialepyramidens kildehenvisning, er 41,85-43,55 kg CO₂e pr. m³.

[Brancheforeningen] har således påpeget over for både Bolius og CINARK – Center for Industriel Arkitektur, der står bag Materialepyramiden, at der er fejl i Materialepyramidens tal. Datamaterialet i Materialepyramiden er [Brancheforeningen]s EPD [EPD står for ”Environmental Product Declaration” og er en miljøvaredeklaration, der dokumenterer en byggevares miljømæssige egenskaber, *Pressenævnet*], som Bolius også henviser til i deres udtalelse. [Brancheforeningen] har således været i dialog med både Bolius og CINARK – Center for Industriel Arkitektur, og sidstnævnte har erkendt, at der ikke er sammenhæng mellem deres udsagn og de data, de henviser til.

Det er derfor en tilsidesættelse af de presseetiske regler, at Bolius har afvist at berigtige fejlen, før kilden berigtiger fejlen, når [Brancheforeningen] har dokumenteret over for Bolius, at udsagnet er forkert.

Bolius har videre over for [Brancheforeningen] oplyst, at magasinet har anvendt en middelværdi for flere EPS isoleringsprodukter i deres beregning af klimaaftrykket for EPS. Dermed afviger Bolius fra de kilder, der fremgår af artiklen, ligesom de afviger fra deres påstand om, at de ikke selv regner noget ud, men alene læner sig op ad Materialepyramidens oplysninger.

Det er således ikke tydeligt, hvilke kilder, der er anvendt, og det er i strid med de presseetiske regler. Bolius bør derfor beklage og berigtige udsagn b og c. Herudover skal Bolius korrigere hele datasættet for artiklen (efter det anførte i klagepunkt d) og opgøre sammenligningen pr. m² for samme U-værdi.

- udsagn d – isoleringsegenskaberne

[Brancheforeningen] har anført, at følgende uddrag fra artiklen indeholder ukorrekt information:

”Sådan måles klimaaftrykket

Klimaaftrykket er opgjort i CO₂e, da der bliver udledt flere typer af drivhusgasser: kuldioxid (CO₂), metan og lattergas. For at kunne opgøre klimapåvirkningen fra de gasser i et tal bliver udledningen omregnet til CO₂e (CO₂ ækvivalenter).

Klimaafttrykket for materialer opgøres i enten CO₂e/kg eller CO₂e/m³. Da materialernes vægt er meget forskellig, men deres egenskaber i forhold til isolering næsten er ens, er klimaafttrykket opgjort pr. m³. ”

Udsagnet om, at materialernes egenskab i forhold til isolering er næsten ens, er ikke korrekt. EPS har en isoleringsevne, der er 40 % bedre end eksempelvis hamp. Det har derfor stor skadevirkning på EPS-producenterne, når Bolius fremfører denne forkerte påstand. Hertil kommer, at det ikke er retvisende at sammenligne isoleringsmaterialer pr. m³. Sammenligningen burde i stedet været sket ud fra m², da dette viser, hvor højt klimaafttrykket er for den mængde isolering, der skal anvendes.

Grundlaget for at foretage sammenligningen pr. m³ er således ikke til stede, og det er kun meningsfyldt at sammenligne ud fra en sammenlignelig funktionel enhed, eksempelvis m² ud fra samme U-værdi. Materialepyramiden giver også mulighed for at sammenligne isoleringsmaterialers klimapåvirkning ud fra isoleringsevne.

Det forkerte udsagn bør trækkes tilbage og den forkerte påstand berigtiges.

[Brancheforeningen] har afslutningsvist bemærket, at klagens punkt a, b og d principielt er særskilte for vurderingen af klagens punkt c. Det er således ikke en forudsætning for medhold i klagens punkt c, at der gives medhold i klagens punkt d.

Herudover har Bolius om sig selv fremhævet, at det er ambitionen, at læserne får det fagligt rigtige svar, og at artikler løbende bliver opdateret med den nyeste viden. Det er derfor en skærpende omstændighed, at Bolius afviser at rette de fejl, som [Brancheforeningen] har påpeget, når Bolius slår sig op på høj faglighed.

2.2 Videncentret Bolius' synspunkter

God presseskik

Korrekt information og berigtigelse

Bolius har indledningsvist anført, at omdrejningspunktet for uenigheden er de tal, Bolius har hentet fra Materialepyramiden.

Formålet med artiklen er at give læserne et overordnet overblik, og ikke at anbefale bestemte materialer frem for andre. Det er ikke en dybdegående gennemgang af alle isoleringsmaterialer på markedet, men en kort og saglig gennemgang af syv isoleringsmaterialer, der er udvalgt på baggrund af redaktionelle og faglige overvejelser.

- udsagn a – at EPS ikke er et bæredygtigt materiale

Bolius har anført, at der er fagligt grundlag i artiklen for angivelsen af klimaafttrykket for EPS. Klimaafttrykket er en af de faktorer, der er med til at danne grundlag for at vurdere, om et materiale er bæredygtigt.

- udsagn b – at EPS er et af de udvalgte produkter med den højeste klimabelastning

Bolius har beskrevet syv forskellige isoleringsmaterialer i guiden. Blandt de beskrevne produkter er der kun et produkt, der har et højere klimaaftryk, nemlig leca. Derfor er der faglig dækning for formuleringen om, at EPS er et af de produkter udvalgt til guiden, der har den største klimabelastning. Desuden gøres det klart i indledningen til artiklen, at der findes en lang liste af isoleringsmaterialer, og at Bolius har udvalgt syv. Disse er valgt ud fra en redaktionel og faglig vurdering, hvor der er lagt vægt på, hvilke materialer der er kendt og brugt i en bred målgruppe.

- udsagn c – at EPS udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³

Bolius har anført, at tallet er baseret på tal fra Materialepyramiden.

Materialepyramiden er et værktøj, der giver et overblik over de forskellige byggematerialers klimaaftryk udledt under produktionen. Den er udviklet af CINARC – Center for Industriel Arkitektur ved det Kongelige Akademi og bliver anvendt af branchen.

Materialepyramiden er en saglig troværdig kilde, som Bolius har høj tillid til på linje med data fra andre forskningsinstitutioner.

De tal, Bolius har fra Materialepyramiden, vurderes at være mere troværdige end de beregninger, Bolius har modtaget fra [Brancheforeningen], da [Brancheforeningen] har kommercielle interesser i et lavt klimaaftryk.

Tallet, der er angivet i artiklen, dækker over, hvor mange CO₂-ækvivalenter, som er en beregnet værdi for udledningen af CO₂ og andre drivhusgasser, der udledes ved produktionen af et isoleringsmateriale. Tallene i Materialepyramiden er baseret på en rapport fra EPD-Danmark. Bolius har noteret sig, at CINARK – Center for Industriel Arkitektur, der står bag Materialepyramiden, har oplyst over for [Brancheforeningen], at der ikke må være fejl i beregningerne. Hvis Materialepyramiden ved nye beregninger når frem til andre tal, vil Bolius berigtige tallene i artiklen.

- udsagn d – isoleringsegenskaberne

Formålet med artiklen er at give et overordnet overblik over de syv udvalgte isoleringsmaterialer, og artiklen erstatter ikke individuel rådgivning. Hertil kommer, at det ikke er en gennemgang af specifikke produkter fra specifikke producenter, men en overordnet gennemgang af forskellige former for materiale.

For at finde klimaaftrykket til et konkret isoleringsprojekt skal det omregnes ud fra forbruget af isolering. Bolius har fravalgt at lave en detaljeret, projektspecifik beregning, hvor forhold som U-værdi, trykstyrke og den samlede mængde isolering vil være relevant i et konkret eksempel.

Bolius har afslutningsvist anført, at magasinet tager klagen fra [Brancheforeningen] meget alvorligt, og at man ikke ønsker at formidle fejlagtige oplysninger. Derfor har de faglige eksperter i Bolius gransket de beregninger, der ligger til grund for tallene i Materialepyramiden, og Bolius har i den forbindelse ikke fundet oplysningerne forkerte.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Jørn Mikkelsen, Lars Lindskov og Marlene Borst Hansen.

Retlig interesse

Det er som udgangspunkt en betingelse for at klage til Pressenævnet, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet. Det er ikke tilstrækkeligt blot at have interesse i det emne, der er behandlet.

Det følger af medieansvarslovens § 43, stk. 2, nr. 2, at formanden kan afvise klager fra personer, virksomheder m.v., der er uden retlig interesse i det påklagede forhold.

[Brancheforeningen] som brancheforening eller foreningens medlemmer er ikke selv omtalt eller afbildet i den påklagede artikel, som indeholder generel omtale af EPS isoleringsprodukter.

[Brancheforeningen] repræsenterer producenter af isolering, produceret af ekspanderet polystyren (EPS). På denne baggrund og henset til den samfundsmæssige interesse i den konkrete omtale finder Pressenævnet grundlag for at behandle klagen i forhold til dem. Sagen realitetsbehandles herefter.

Kompetence

Pressenævnet bemærker, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik, og hvorvidt et massemedie efter reglerne i medieansvarslovens kapitel 6 er forpligtet til at offentliggøre et genmæle. Det bemærkes, at nævnet ikke har mulighed for at tage stilling til spørgsmålet om et genmæle, som mediet har afvist at bringe, da klager ikke i forbindelse med klagen til nævnet har fremsendt et konkret forslag til genmæle.

God presseskik

Korrekt information og berigtigelse

[Brancheforeningen] har klaget over, at artiklerne indeholder ukorrekt information, som Bolius har afvist at berigtige.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår, jf. punkt A. 1, A. 2, A. 5 og A. 7.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i

mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

- udsagn a – at EPS ikke er et bæredygtigt materiale

[Brancheforeningen] har klaget over, at følgende uddrag fra artiklen præsenteres som en faktisk oplysning, men at det i virkeligheden er en kommentar fra Bolius. Herudover baserer oplysningen sig på forkert information. Bolius har anført, at der er fagligt grundlag i artiklen for angivelsen af klimaaftrykket for EPS, og at klimaaftrykket er en af de faktorer, der er med til at danne grundlag for at vurdere, om et materiale er bæredygtigt.

Sætningen fremgår i forbindelse med, at ulemperne ved EPS oplistes. Af artiklen fremgår det:

”Ulemper

EPS er i udgangspunktet ikke modstandsdygtigt over for brand. Det er ikke et bæredygtigt materiale.

Af artiklens underrubrik fremgår følgende:

”Der findes en lang liste af isoleringsmaterialer, som vi kan bruge for at holde varmen inde i vores boliger. Vi har udvalgt syv materialer og giver dig her overblik over de forskellige typer.”

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at nævnet ikke har mulighed for at tage stilling til, om EPS er et bæredygtigt materiale eller ej. Nævnet finder dog, at det for læseren fremstår tilstrækkelig klart, at Bolius har foretaget en udvælgelse blandt mange forskellige isoleringsmaterialer, og at det er i denne sammenhæng, vurderingerne om bæredygtighed, skal læses. Nævnet udtaler ikke kritik.

- udsagn b – at EPS er et af de udvalgte produkter med den højeste klimabelastning

[Brancheforeningen] har klaget over, at udsagnet ikke er korrekt, og at det i øvrigt baserer sig på et aktivt fravalg af en række andre isoleringsmaterialer. Bolius har anført, at de materialer, der gennemgås i artiklen, er udvalgt efter en redaktionel og faglig vurdering.

Af artiklen fremgår det, at:

”Ekspanderet polystyren er et af de produkter udvalgt til denne guide, der har den højeste klimabelastning.”

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at det ligger inden for mediets redigeringsret at udvælge de isoleringsmaterialer, mediet ønsker at belyse. Nævnet finder herefter, at der er dækning for formuleringen om, at EPS er ”et af de produkter”, der er udvalgt til guiden, der har den største klimabelastning. Det fremstår således klart for læseren, at udsagnet skal læses i sammenhæng med, at sammenligningen er foretaget blandt de syv omtalte produkter. Nævnet udtaler ikke kritik.

- udsagn c – at EPS udleder 80,4 kg CO₂e pr. m³

[Brancheforeningen] har klaget over, at Bolius gengiver tal fra en kilde, Materialepyramiden, der indeholder forkerte tal.

Pressenævnet bemærker, at nævnet ikke har mulighed for at vurdere, om talangivelserne i artiklen er korrekte eller ej. Oplysningerne er efter det oplyste en gengivelse fra Materialepyramiden, der er udviklet af CINARC – Center for Industriel Arkitektur ved det Kongelige Akademi. Det er nævnets opfattelse, at kilden må betragtes som en troværdig kilde. Desuden fremgår det af artiklen, hvor oplysningerne kommer fra.

Selv om [Brancheforeningen] er i dialog med kilden om en eventuel rettelse af tallene, finder Pressenævnet ikke anledning til at udtale kritik af Bolius for ikke at berigtige oplysningerne, før kilden eventuelt måtte berigtige disse. Nævnet udtaler således ikke kritik.

- udsagn d – isoleringsegenskaberne

[Brancheforeningen] har klaget over, at udsagnet om isoleringsegenskaberne ikke er korrekt, og at sammenligningen mellem produkterne i m³ ikke er en retvisende måde at sammenligne klimaaftrykket på:

”materialernes vægt er meget forskellig, men deres egenskaber i forhold til isolering næsten er ens, er klimaaftrykket opgjort pr. m³”

Bolius har anført, at formålet med gennemgangen er at give læserne et overordnet overblik over de udvalgte isoleringsmaterialer, men at det ikke var hensigten at bringe en detaljeret projektspecifik beregning.

Pressenævnet skal bemærke, at nævnet ikke har mulighed for at tage stilling til, om udsagnet om isoleringsegenskaberne er korrekt eller ej, eller om det anvendte sammenligningsgrundlag er hensigtsmæssigt eller ej.

Pressenævnet finder imidlertid, at den præsentation, som Bolius har valgt ved gennemgangen af materialer, ligger inden for redigeringsretten. Nævnet finder videre, at det er gjort klart for læseren, hvordan sammenligningen er foretaget. Nævnet udtaler ikke kritik.

Afgjort den 10. maj 2022